

Suomen Adventtikirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon I teologinen dialogi 25.–26.1.2024 Tampereella

YHTEINEN TIEDONANTO

Suomen Adventtikirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ensimmäiset teologiset neuvottelut käytiin Tampereella 25.-26.1.2024. Keskustelut aloitettiin torstaina adventtikirkon tiloissa Tampereen kristillisen koulun yhteydessä. Illalla järjestettiin ekumeeninen iltakirkko Tampereen adventtikirkossa. Toisena päivänä kokoonnuttiin Tampereen piispantalossa.

Suomen Adventtikirkon valtuuskunnan puheenjohtajana toimi kirkkokunnanjohtaja Aimo Helminen ja muut jäsenet Atte Helminen, Timo Flink, Ida Nab ja Kaarina Villa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskuntaa johti piispa Matti Repo, ja muina jäseninä osallistuivat Tomi Karttunen (siht.), Vilma Niemi ja Kaisa Yrjölä.

Teeman käsittely

Oppikeskustelujen teemana oli ”Mitä voimme Suomessa sanoa yhdessä luterilaiset ja adventistit -raportin (1998) perusteella?”. Tämän asiakirjan pohjana ovat Luterilaisen maailmanliiton ja Seitsemännen päivän adventistien käymät keskustelut globaalilla tasolla. Keskustelujen ensimmäisenä päivänä alustivat johtava asiantuntija, dosentti Tomi Karttunen sekä kirkkokunnanjohtaja Aimo Helminen.

Tomi Karttunen kävi alustuksessaan läpi luterilaisesta näkökulmasta adventistien kotisivullaan esittämiä opillisia ja hengelliseen elämään liittyviä linjauksia nostaten esiin yhteistä pohjaa ja eroja opetuksessa sekä kansainvälisissä keskusteluissa käsitellyjä kristillisen uskon keskeisiä kohtia ja keskustelujen pohjalta esitettyjä suosituksia luterilaisille ja adventisteille. Vahvistui näkemys, että meillä on paljon yhteisessä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan ja Herraan Jeesukseen Kristukseen. Esimerkiksi oppi uskonvanhurskaudesta, käsitys pelastuksesta yksin uskosta, yksin armosta, yksin Kristuksen tähden kuuluu jaettuun kristilliseen perintöön, samoin Raamatun arvovallan korostaminen uskon ylimpänä ohjeena. Raamatuntulkinnassa ja tulkintaperinteessä on toki eroja. Samoin esimerkiksi käsityksissä kasteesta ja ehtoollisesta ja kirkon virasta sekä kirkko-opista on yhteistä pohjaa mutta myös eroavaisuuksia. Asetelma on esimerkiksi kastekysymyksessä samantyyppinen kuin luterilaisten keskusteluissa muiden baptistista kastekäsitystä edustaneiden kumppanien kanssa. Luterilaiset ja adventistit opettavat molemmat Uuden testamentin pohjalta kasteen ja uskon kuuluvan yhteen ja uskon olevan luonteeltaan Jumalan lahja.

Luterilaista perinnettä kirjaimellisempi raamatuntulkinta tulee esiin vaikkapa adventistien tulkinnassa luomiskertomuksesta sekä toisaalta käsityksessä kuolemasta ja eskatologisista, lopunajallisista tapahtumista, vaikka suurissa linjoissa liitymme yhteiseen kristilliseen uskonperintöön. Luterilaisten tunnustuskirjojen (CA 17) oppituomio tuhatvuotisen valtakunnan opista ei sovellu adventistien tulkintaan Johanneksen ilmestyksen luvuista 20–21.

Adventistit arvostavat 1500-luvun reformaation ja Martti Lutherin perintöä. Heille keskeinen liikkeen johtohahmo ja innoittaja on profeetaksi kutsuttu Ellen G. White (1827–1915), mutta hänenkin kirjoituksiaan tulee adventistien mukaan arvioida ja koetella Raamatun pohjalta. Adventistit määrittelevät uskontunnustukseen pyhän Raamatun, mutta he suhtautuvat myönteisesti vanhan kirkon kolmeen uskontunnustukseen ja niiden edustamaan Kristus-keskeiseen kolminaisuususkoon. Uskontunnustukset eivät ole heillä liturgisessa käytössä, ja joidenkin niiden kohtien suhteen he esittävät kysymysmerkkejä.

Aimo Helminen totesi, että Suomen Adventtikirkossa he arvostavat Suomessa vallinnutta kristillisyyttä, jossa he tunnistavat erityisesti evankelis-luterilaisen kirkon merkittävän vaikutuksen kansamme historiassa ja myös nykyisyydessä. Yhteyttä on johdonmukaisesti rakennettu niin kirkkojen johdon kesken kuin laajasti eri paikkakunnilla. Yhteinen rukous ja keskustelut ovat lähes poikkeuksetta olleet myönteisiä ja toisiamme kunnioittavia. Yhteistyö eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen kanssa on ollut luontevaa ja läheistä jo vuosikymmenien ajan. Yhteistyön muodot ja intensiteetti ovat vahvistuneet vuosien saatossa.

Helminen totesi voivansa yhtyä siihen Karttusen esitelmässään esittämään arvioon, että enemmän on niitä asioita, jotka meitä yhdistävät kuin sitä, mikä meitä erottaa. Painotuseroja, jopa näkemuseroja on löytynyt, ja niitä voidaan varmasti löytää lisääkin, kun keskustelu syvenee ja menee yksityiskohtiin. Tärkeintä on kuitenkin, että monissa suurissa asioissa jaamme Raamatun ja uskonpuhdistuksen perinnön. Adventtikirkko näkee itsenä yhtä lailla osaksi Kristuksen kirkon suurta jatkumoa, mutta etsii myös suhdetta siihen mikä se kokee olevan mahdollisimman lähellä sitä minkä Jeesus antoi opetuslapsilleen ja josta tuli apostolista uskoa.

Raamatun erilaisien tulkintojen takia adventtikirkko on pyrkinyt yhteisesti hyväksytyjen opinkohtien kautta määrittelemään uskon perusteet Kristus-keskeiseksi selitykseksi siitä mihin he uskovat. Määritelmät eivät kuitenkaan ole kiveen hakattuja, vaan he katsovat, että on oltava valmiita ottamaan vastaan uutta valoa, jos Pyhä Henki niin johtaa. Myös adventtikirkon sisällä on erilaisia painotuksia suhteessa opinkohtien tulkintoihin, vaikka kirkossa pyritäänkin keskimääräistä suurempaan yksimielisyyteen, jolla katsotaan rakennettavan koko kirkon yhteyttä ja vahvistettavan sen itseymmärrystä ja missiota.

Helminen totesi, että kiinnostavia keskustelunaiheita luterilaisille ja adventisteille Suomessa voisivat olla esimerkiksi seuraavat aiheet:

1. Reformaation perintö molemmissa kirkoissa
2. Raamatun arvovalta suhteessa uskoon
3. Miten ihminen pelastuu?
4. Jumalan käskyt ja lepopäiväkysymys
5. Raamatusta nouseva eskatologia ja sen profetioiden tulkintaperiaatteet

Käsitykset kristittyjen yhteyden edistämisestä

Piispa **Matti Repo** kysyi esitelmässään, näkevätkö Suomen luterilaiset enemmistöasemastaan käsin toiset kristityt oikein. Onko meidän aivan liian helppo tuudittautua omaan tyytyväisyyteemme ja kuvitella mielikuvamme vastaavan todellisuutta oman ryhmämme ulkopuolisesta maailmasta?

Repo nosti esiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ekumeenisen toimintalinjauksen vuoteen 2026 *Ovet auki ykseydelle ja yhteydelle* linjaukset, jotka liittyvät kirkon strategiaan. Siinä todetaan muun muassa näin: ”Kirkon ykseyden ja yhteyden vahvistaminen tukee oman kirkkomme missionaarisuutta ja kirkkojen yhteistä todistusta ja palvelua. Tärkeä osa sitä on eri kristillisten perinteiden tarjoaman rikkauden, voimavarojen ja verkostojen huomioon ottaminen yhteisen mission haasteisiin vastattaessa. Luterilaisuus ja ekumeenisuus kuuluvat yhteen.” ”Yhteistyössä toisten kirkkojen kanssa ja toisiltamme oppien toimimme niin, että jokainen voisi kokea seurakuntayhteyden voimavarakseen ja kirkon jäsenyyden merkitykselliseksi koko elämänkaarensa ajan.”

Repo korosti, että ekumeenisen toiminnan perustavoite eli Kristuksen kirkon näkyvä ykseys ei merkitse kirkkojen yhteen sulautumista vaan niitä erossa toisistaan pitävien erilaisuuksien sovittamista yhteisen uskon ja tehtävän pohjalta, niin että eri perinteet voivat tuoda oman antinsa apostolisen evankeliumin eteenpäin välittämiseen yhdessä toisten kanssa entistä paremmin. Voimme liittyä KMN:n Karlsruhen yleiskokouksen 2022 muotoiluun: ”Me kutsumme toisiamme julistamaan yhdessä uskoa, jonka jaamme, että Jumalan rakkaus Kristuksessa todellakin johtaa kirkkomme kohti näkyvää ykseyttä. Sitoudumme vahvistamaan toisiamme muuttavassa opetuslapseudessa.”

Adventtikirkon kanssa luterilaisilla on jo hengellinen yhteys, mutta samalla opettelemme vielä tuntemaan toisiamme. Jo nyt saadun kokemuksen valossa meillä on yhteinen usko kolmiyhteiseen Jumalaan ja pelastukseen yksin armosta uskon kautta Kristuksen tähden. Olemme tulleet liitetyiksi hengellisellä tavalla samaan Kristuksen ruumiiseen, vaikka emme olekaan sitä saman historiallisesti järjestäytyneen kirkon jäseninä. Emme kiirehdi

tavoittelemaan ehtoollisyhteyttä, mutta voimme suositella paikallisen yhteistyön muotoja, kuten evankelioimisen tai diakonian hankkeita.

Atte Helminen alusti adventtikirkon yhteistyösuhteista. He ovat Suomen Ekumeenisen Neuvoston tarkkailijajäsen ja osallistuvat varsin aktiivisesti sen toimintaan. Suomen vapaakristillisessä neuvostossa Suomen Adventtikirkko on toiminut jäsenenä vuodesta 1993 alkaen. Monen luterilaisen seurakunnan kanssa on yhteistyötä esimerkiksi taannoisen mediamission, alfakurssien, katuevankelioinnin, missiokahvilan ja rukous- ja muiden yhteiskristillisten tapahtumien tai raamattupiirien muodossa. Paikoin on myös pastorien aamiaistapaamisia. Joissakin paikoissa yhteistyö toisten seurakuntien kanssa tekee adventistienkin toiminnan mahdolliseksi. Vantaalla adventtikirkko on käynnistänyt OIKOS-yhteisön, joka on tuonut nuoret aikuiset eri seurakunnista yhteen tekemään yhteistyötä. Liperissä yhteistyöpalaverissa eri seurakuntien kanssa on mukana myös kunnanhallitus. Yhteistyötä on ollut myös tilojen käytössä, kuorotoiminnassa ja avustustyössä. Paikoin yhteistyö on ollut varovaista paikallisen kirkkoherran linjanvedon vuoksi.

Adventistien näkökulmasta vuosien kokemus yhteistyöstä käytännön tasolla on osoittanut sen, että yhteistyö on hedelmällistä siellä missä eri kirkkojen pastorit ja työntekijät tuntevat toisensa ja oppivat luottamaan toisiinsa yhteisen dialogin ja sen kautta syntyvän yhteisen ajattelun kautta. Yhteinen ajattelu johtaa kulttuurin muutokseen ja rohkeuteen astua oman perinteisen reviirin ulkopuolelle. Ekumeeninen toiminta ei ole itseisarvo vaan niiden hedelmien korjaamista, joita me kirkkoina yhdessä voimme yhteiskunnassa saada aikaiseksi evankeliumin tähden. Meidän tulee lisätä kirkkojemme missionaarisuutta yhdessä ja erikseen. Osa tätä on yhteisöllisyyden ja keskinäisen rakkauden vahvistaminen. Tarvitaan keskustelua toimintakulttuurin muuttamiseksi. Tarvitaan rohkeutta, uskoa ja luottamusta muutosjohtamiseen.

Valtuuskunnan antamat suositukset omille kirkkokunnilleen

Luterilaisesta näkökulmasta voimme todeta, että olemme vuosien saatossa oppineet tuntemaan adventistit veljinä ja sisarina Kristuksessa Jeesuksessa, joiden kanssa voimme kokea kristittyjen yhteyttä. Adventistit ovat vakiintuneesti mukana Suomen kristillisten kirkkojen tapaamisissa ja vuorovaikutuksessa yhteyden, todistuksen ja palvelun vahvistamiseksi. Voimme suomalaisina luterilaisina ja adventisteina yhtyä Luterilaisen maailmanliiton ja Seitsemännen päivän adventistien globaalin dialogin vuonna 1998 julkaiseman raportin suosituksiin, joihin olemme tutustuneet ja jotka monelta osin muistuttavat luterilaisen kirkon Suomessa käymiä keskusteluja protestanttisten kirkkojen kanssa. Tältä pohjalta esitämme seuraavaa:

1. a. Luterilaisten ei tule pitää seitsemännen päivän adventistien kirkkoa lahkona vaan vapaakirkkona ja maailmanlaajuisena kristillisenä yhteisönä. Tämä suositus perustuu sekä

adventistien käsitykselle vesikasteesta kolmiyhteisen Jumalan nimeen, mikä luterilaisille merkitsee sitä, että kaste on pätevä, että edelleen yhteiselle vakaumukselle siitä, että ”uskollisia kristittyjä voi olla toisissakin kirkoissa” ([ALC-raportti, kohta] II, Ekklesiologia), näkemys, joka on yhdenmukainen luterilaisten kanssa (CA VIII).

b. Meillä on luterilaisina ja adventisteina laaja yksimielisyys Raamatusta kristillisen uskon ylimpänä normatiivisena perustana ja Kristuksesta seurakunnan päänä. Tunnustuskirjat ovat luterilaisille johdettuja uskon normeja (*norma normata*). Vastaavasti Ellen G. Whiten kirjoitukset edustavat adventisteille Raamatusta johdettua arvovaltaa, joka on koeteltava Raamatulla.

2. Tämän yhteisymmärryksen perusteella kehotamme adventisteja ja luterilaisia julkisessa opetuksessaan ja teologisessa kasvatuksessaan esittämään toisen uskonyhteisön näkemyksen seurakunnan arvovallasta totuudenmukaisesti ja ilman polemiikkia sekä tavalla, joka vastaa heidän omaa käsitystään.

On tärkeää antaa Raamatulle etusija julistuksessa ja noudattaa sen sanomaa jokapäiväisessä elämässä. Pidämme henkilökohtaista Raamatun tutkimista olennaisena osana kristillistä elämää ja rohkaisemme seurakuntiemme jäseniä osallistumaan yhteiseen Raamatun tutkimiseen.

3. Suositamme, että luterilaiset ja adventistit rohkaisevat ja vaalivat neuvottelevaa yhteydenpitoa koko kristillisen yhteisön hyväksi ja ihmiskunnan parhaaksi. Useista yhteistoiminnan alueista, joilla yhteinen todistus on mahdollinen, voidaan mainita:

- (a) ihmiskunnan kärsimyksen lievittäminen
- (b) uskonnonvapautta edistävät hankkeet
- (c) kirkon työntekijöiden tapaamiset
- (d) yhteiset rukoustahtumat
- (e) raamattuseurojen toiminta

4. Meillä on jo hyvää yhteistyötä Suomen Ekumeenisen Neuvoston piirissä sekä vuosittaisissa kohtaamisissa kirkkohallituksen, Suomen vapaakristillisen neuvoston ja Frikyrklig samverkanin edustajien kesken. Suositamme, että näiden kohtaamisten lisäksi luterilaiset ja adventistit kokoontuvat tarpeen vaatiessa kahdenvälisiin neuvotteluihin tutkiakseen molempia osapuolia kiinnostavia aiheita sekä tekevät mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä myös paikallisseurakuntien tasolla. Monella paikkakunnalla on jo hyvää yhteistyötä, ja sitä rohkaisemme jatkamaan ja edelleen kehittämään.

5. Kirkon lähetystehtävä, missio, on perustava osa kirkon olemusta. Otamme luterilaisina ja adventisteina osaa kolmiyhteisen Jumalan missioon pitämällä tarjolla evankeliumia

Jeesuksesta Kristuksesta sanoin ja teoin, uskossa ja rakkaudessa. Tavoitteenamme tulee olla vahvistaa kirkkojemme missionaarisuutta yhdessä ja erikseen.

Keskustelujen jatko

Hyvän aloitustapaamisen ja käytyjen keskustelujen pohjalta todettiin, että keskusteluja on syytä jatkaa. Sovittiin, että seuraava tapaaminen on alkuvuodesta vuonna 2026 luterilaisten isännöimänä ja siitä eteenpäin mahdollisesti kolmen vuoden välein. Aiheena on seuraavalla kerralla ”eskatologia ja hermeneuttiset tulkintaperiaatteet”.